

VIOREL
MARINEASA

DANIEL
VIGHI

VALENTIN
SĂMÎNȚĂ

DEPORTAREA ÎN BĂRĂGAN

DESTINE – DOCUMENTE – REPORTAJE

Una Mașca, una Strelca și un mânz pentru întoarcere

„Pe 24 martie am plecat din Basarabia cu căruța, cu caii; la Oancea, în județul Brăila, ne-a prins viscolul, trei zile am staționat. Trei săptămâni am făcut cu căruța, tata și cu doi copii. Și ne-a prins bombardamentul la Târgoviște; lăsam căruța în stradă și ne ascundeam. Pe 16 aprilie am ajuns lângă Craiova, în comuna Breasta. Era ajunul Paștelui. Doi cai am avut, două iepe — una Mașca, una Strelca. Și un mânz. Tata, bătrân fiind, a zis mânzului ăluia, ulterior: Tu tre' să mă duci înapoi, că tu m-ai adus de-acolo. Foarte dureros, gândind așa...

În urmă era ca o nuntă mare

În căruță am pus niște covoare (puține), lenjerie de pat, perne, un sac cu făină, unul cu mălai, un butoiș cu vin, mîtitel, și un aparat de radio pe care-l legam la baterii să vedem frontul cum evoluează. Ca antenă puneam două fiare. Dacă frontul stătea pe loc, mergeam mai încet. Dacă frontul anunța că trece, noi dădeam mai iute. S-a ținut cont de linia frontului să pregătim refugiul. În urmă am lăsat multe (tatăl meu era primar). Am avut prăvălie, am avut pământ, — nu mult, vreo 15 hectare —, moară de vînt, oi, stupi, măcelărie, atelier de fierărie, lucruri, butoaie cu vin. Au rămas pline porumbarele, tot, tot, tot a rămas, vaci și oi... Decît că am tăiat numai porcii și am luat pulpele cu noi. Așa am lăsat casa: cu paturile nefăcute. După ce-am plecat noi și-am staționat noaptea la vreo 10 kilometri de sat, în urmă era ca o nuntă mare. S-au adunat locatarii în urma noastră, golanii, că nu pot să spun altceva, și-au luat lucrurile, au băut, au mâncat, au făcut tot ce-au vrut. Asta era în '44.

Îngropați de vii în bălegar

Rușii au venit în '40, am fost ocupați. În vremea aia nu ne-au luat averea, decît că ne-au obligat ca țărani. Taică-meu era vîntător, i-a luat arma, că n-avea dreptul; rusul a pus cote foarte serioase și, care nu le făcea, era dus în Siberia imediat! Fratele tatei, cu încă un văr, când a început războiul, au fost îngropați

de vii. După o lună i-au găsit, într-o șosea făcută de ruși. I-au îngropat comuniștii ruși și localnici, împreună au fost. I-au legat cu mâinile de spate și picioare, păreche de păreche, cu sîrmă, i-au pus într-un camion și i-au aruncat într-o groapă. Le-a pus bălegar de la grajd... Șaptezeci de oameni trebuia să fie înmormântați acolo și-au trimes numai cît au prins. Ia-l pă cutare, ia-l pă cutare, unu la trei, asta a fost regula. Au adus de toți numai opt. Au pus bălegar deasupra, ca pămîntul să nu se ducă, că unii puteau să mai miște și să iasă la suprafață, ca să primească oxigenul. Mai sunt și treburi d-ăstea, tre' să fii foarte dur ca să poți face așa ceva. Acești oameni îngropați erau gospodari, culaci; pe fratele tatei l-a luat din pat, în izmene și-n cămașă, desculț. Și după o lună de zile i-am găsit, că frontul s-a dus, a trecut încolo. Trecea un om cu caru' cu boi p-acolo, pe șosea, și i s-a lăsat roata. Imediat a anunțat jandarmii; tata era iarăși primar, a dat actele și-a făcut opt săcrie.

Cadavre cu baioneta-n trup

În luna lui iulie a fost asta, căldurile mari. Au mai găsit încă doi basarabeni, în haine militare rusești, care au fugit din Armata Roșie când au fost concentrați. În ăia a băgat rusul baioneta și n-a mai scos-o, așa i-a îngropat. A lăsat-o în ăia doi. Fratele tatei a fost lovit cu patul de armă în cap. Că el striga când l-au pus în mașină și-l coteau din sat. Credea că îi duce la Siberia. Și-un pat de armă în piept, atît a primit. Restul, nici o leziune pe corp, nimica.

După un an de barbarie

În '44, ce să mai stai? Și taică-meu a fugit, în '40, pe cîmp, că și el era pus pe liste. Eu eram copil de 11 ani, mă dezbrăcam doar într-un chilot, mă murdăream pe față și pe corp cu noroi și-i duceam de mâncare. Azi în punctul cutare, mâine în punctul ăla îmi aduci. Iar Incidiveul umbla cu arma-n baionetă, în poziție de tragere. Eu am fost ascuns împreună cu fratele-meu într-ovie, acolo am băgat caii, căruța; aveam izvor de apă și-acolo am stat până ce a venit patrula română. Eram copil, da' cântam „Trei culori” și „Deșteaptă-te, române!”, asta după numai un an de barbarie. Am strigat: